

Pædagogisk læreplan for Solstrålen SI 2022

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Om skabelonen

Denne skabelon henvender sig til jer, som er ledere og pædagogisk personale i dagtilbud. Formålet med skabelonen er at inspirere og understøtte udarbejdelsen af jeres lokale pædagogiske læreplan.

Den grundlæggende ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven med tilhørende bekendtgørelse, der er omsat i Børne- og Socialministeriets publikation [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#), 2018. Det er hensigten, at I skal bruge publikationen, når I arbejder med skabelonen.

Skabelonen indeholder alle de lovmæssige krav til at udarbejde den pædagogiske læreplan. Samtidig understøtter skabelonen jeres overvejelser vedrørende den løbende dokumentation og evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor legen er grundlæggende, og børneperspektivet er tydeligt. Jeres konkrete læreplan giver jer en ramme til at arbejde systematisk med at planlægge, følge op på og videreudvikle kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i jeres dagtilbud i forhold til jeres børnegruppe.

Inden for de krav, der følger af dagtilbudsloven, er det op til jer at beslutte, hvordan I konkret vil arbejde med den pædagogiske læreplan. Jeres læreplan skal være et dynamisk og meningsfuldt dokument, som peger fremad, og som I kan bruge aktivt i den løbende udvikling af den pædagogiske kvalitet og jeres pædagogiske praksis.

[Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#)

Brug af skabelonen

Når I udfylder skabelonen, skal I klikke på *skrivefeltet*. I kan fremhæve tekster og indsætte billeder.

I kan slette denne side ved at markere teksten og billedet og trykke *delete*. I kan også slette den sidste side, hvis I ønsker det.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Her beskriver vi kort vores stamoplysninger, pædagogiske profil og lokale forhold. Det kan for eksempel være børnegruppens sammensætning og forskellige forudsætninger, de fysiske rammer, geografisk placering og andre ting, der har betydning for vores pædagogiske arbejde.

Den nye styrkede Læreplan for Solstrålen SI er hermed resultatet af en længere proces, hvor vi har arbejdet på at skabe det bedst mulige grundlag for børnenes hverdag.

I denne sammenhæng skal læreplanen være rammen for personalets arbejde med børnenes trivsel, dannelse, udvikling og læring. Børn lærer hele tiden, og i alle sammenhænge, og læreplanen skal understøtte det pædagogiske personale i hvordan vi bedst kan værne om den opgave.

Læreplanen vil således danne rammen om udviklingen af den pædagogiske praksis for Solstrålen. Læreplanen bliver det redskab personalet henter vejledning i, og som de pejler efter når læringsmiljøer opbygges.

Solstrålen er et dejligt hus fuld af liv, og hver dag danner det rammen om den daglige pasning, leg, læring, dannelse, trivsel og udvikling. I Solstrålen har vi en vuggestue med 16 børn, en børnehave med 32 børn og en SFO med 38 børn.

Solstrålen er en del af Trekronerskolen. Vi bor midt i naturen, vi har højt til loftet og har "spejdergrunden" lige om hjørnet. Vi har to ladcykler så vi kan komme på ture i lokalområdet, og vi har vores egen samt skolens legeplads lige udenfor døren.

Vi lægger vægt på nærvær, omsorg og de små daglige samtaler med børnene, og vi har fokus på at styrke børnenes sproglige kompetencer, og gøre dem fortrolige med sprogets grundlæggende opbygning.

Hos os mødes man som den man er - åbent, anerkendende og med omsorg og nærvær.

Vi er 14 glade medarbejdere, og sammen danner vi rammen om et arbejdsfællesskab og en kerneopgave. Med arbejdsglæde og samarbejde skaber vi hver dag et børnemiljø og et læringsmiljø der rammesætter de bedste muligheder for trivsel, læring og udvikling hos det enkelte barn.

Hos os er børnefællesskaber, trivslen, legen og sproget i centrum, og vi lægger vægt på at følge børnenes spor, og lade børnene inspirere os.

Vi arbejder med de relations og ressourceorienterede principper i ICDP, og vi arbejder med MLE - begge for at kvalificere vores praksis og kerneopgave.

Børnegruppen

Vuggestuen har børn i alderen 0 til 2,11 år - Larver og Myrer.

Børnehaven har 3 aldersopdelte grupper - Mariehøns, Brumbasser og Sommerfugle.

Børnegrupeerne fungerer som faste spisegrupper, men der leges og skabes læring på tværs af hele Solstrålen. Grupperne har tilknyttet faste voksne, da vi dermed sikre en tæt relation mellem barn og voksen. Samtidig giver det personalet muligheden for at få en større indsigt i børnenes trivsel og udvikling - personalet ser hvad børnene kan nu, hvad de er i gang med at lære, og hvor vi kan hjælpe, guide og inspirere.

Pædagogisk grundlag

"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag."

"Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark."

"De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv."

"Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud."

"Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Det fælles pædagogiske grundlag

Børnesyn "Det at være barn har en værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes i de første år. Børn har ret til at være børn, til at være forskellige og udvikle sig i forskelligt tempo"

Det betyder at man i Solstrålen mødes som den man er. Udgangspunktet er, at alle børn trives og udvikler sig, når vi giver dem passende udfordringer, når tingene giver mening og når de oplever nærvær, anerkendelse og gode relationer i et forpligtende fællesskab.

For at blive behandlet ligeværdigt skal man nødvendigvis ikke behandles ens. Det vigtigste er, at man som barn bliver mødt i egne behov og samtidig tilbydes passende læringsmuligheder.

I Solstrålen arbejder vi ud fra det udgangspunkt, at børn gør det bedste de kan. En tillidsfuld og tryk relation til børn og forældre er derfor afgørende for, at vi kan arbejde anerkendende og med fokus på styrker og potentialer.

Vi læner vi os op ad Vygotskys teorier om nærmeste udviklingszone. Den nærmeste udviklingszone er den zone, der opstår mellem hvad barnet kan klare alene, og hvad barnet kan klare med vejledning. Det betyder at barnet skal udfordres - men ikke mere end, at barnet kan følge med.

Hvordan kommer det til udtryk i vores praksis:

Vi forsøger at følge børnenes initiativ og i den retning de gerne vil ved at gå bagved, gå ved siden af og gå foran. Det er vigtigt, at vi ser deres forskellige behov, og tager udgangspunkt i der hvor de er, giver dem udfordringer der passer til udvikling og tempo.

- Alle børn kan noget, ved noget og kan bidrage med noget.

- Vi møder barnet hvor det er og ser børnene først, og når vi taler sammen, har vi øjenkontakt og er nærværende.
- Vi giver børnene strukturerede og forudsigelige hverdagsrutiner, og tager dem med i hverdagens praktiske gøremål - fx hjælp til borddækning, oprydning og bading. Her støtter vi op om børnenes udvikling til at blive robuste, selvhjulpne, ansvarsbevidste, selvstændige og livsduelige små mennesker. Vi ser det som en arena for selvdannelse, dannelse og relations dannelse.
- Møder børnene tidligt har de mulighed for at spise morgenmad. Her møder vi børnene som dem de er, og med de behov de har - fx har nogle børn brug for at være sig selv og lidt i ro, andre har brug for at sidde hos en voksen og andre har brug for at lege lidt inden morgenmaden.

Det fælles pædagogiske grundlag

Dannelse og børneperspektiv - "Børn på fx 2 år og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i det daglige pædagogiske arbejde, så børnene oplever at have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det pædagogiske personale i dagtilbuddet skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som personalet er ansvarligt for at skabe"

Dannelse er både en erfaringsproces og en læringsproces, og med tiden bliver det en rettesnor for hvordan værdier og viden forankrer sig i barnet og i fællesskabet.

I forhold til børneperspektivet skaber vi en balance mellem det enkelte barn, fællesskabet, vores faglige viden og pædagogiske praksis, og den gensidige indvirkning de har på hinanden. Det betyder, at både børn og personale har indflydelse på hverdagen, at børnene har medindflydelse og er deltagere i en demokratisk proces. Samtidig betyder det, at vi giver børnene et valg når de har et reelt valg, men vi undlader at give dem valget, hvis valget reelt set ikke er der.

Hvordan kommer det til udtryk i vores praksis:

- Det er vigtigt, at børnene oplever at de ses og høres, og at de ved de kan være med til at påvirke deres dag med gode ideer og aktiviteter.
- I både vuggestue og børnehave arbejder vi med dannelse og børneperspektiv ved at spørge ind til og fremme børnenes refleksive tilgang - fx spørger vi ind til børnenes behov, ønsker og følelser, samtidig med at vi guider dem i den måde de agerer på
- I både vuggestue og børnehave bruges samlinger og spisesituationer aktivt til at høre børnenes stemme.
- Det er vigtigt, at vi lytter til børnene og forsøger at følge deres interesser, men det er lige så vigtigt, at vi iagttager vores egen praksis og pædagogiske tilbud ud fra børnenes perspektiv. Det betyder, at vi er nysgerrige og går på opdagelse i børnehøjde og ser på hvordan mulighederne er for lege og læringsmiljøer.
- På ture ud af huset understøtter vi børnenes læring og dannelse ved at guide dem i hvordan vi agerer i det offentlige rum - fx på skolen, biblioteket og hos købmanden.
- Vi opstiller tydelige og forudsigelige rammer og det er med til at give børnene en oplevelse af sammenhæng i hverdagen. Det er med til at styrke børnenes mestringsevne og er samtidig med til at forebygge stressfaktorer.
- Vi lærer børnene vigtigheden af at hjælpe andre, respekterer sig selv og hinanden og ikke mindst at have en god omgangstone.

Det fælles pædagogiske grundlag

Leg - "Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Legen er også grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for alle børn"

I både vuggestue og børnehave giver vi plads til legen, og legen har en central plads i hverdagen. Leg er grundlæggende for trivsel, udvikling, læring og dannelse og det fremmer fantasi, nysgerrighed og selvværd. Legen giver også plads til følelser og det at øve sig i at håndtere konflikter. Vores hverdag består af en vekslen mellem den frie leg og planlagte vokseninitierede aktiviteter. Vi er opmærksomme på, at leg kræver god tid og plads til fordybelse.

Hvordan kommer det til udtryk i vores praksis:

Vi arbejder med læringsmiljøer, så det er de fysiske områder der inviterer til leg. Vi indretter rummene, organiserer forskellige materialer så de giver mulighed for forskellige lege - stille lege, rollelege, konstruktionslege, og de vilde lege.

Vi introducerer lege på baggrund af pædagogiske overvejelser, vi hjælpe børnene videre, hvis de bliver uvenner eller går i stå i legen.

Vi har viden om og blik for barnets nærmeste udviklingszone.

Uanset om legen er igangsat af børnene eller af personalet, er det vores opgave at være nærværende, observerende og støttende. Vi er bevidste om hvornår vi skal være en del af legen og guide børnene, og hvornår vi skal "blande" os udenom, så børnene kan lege uforstyrret. Vi skal være rollemodeller og sætte lege i gang, som børnene selv kan bygge videre på.

Der er altid et element af læring i leg og altid et element af leg i læring.

Det fælles pædagogiske grundlag

Læring - "Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse."

Læring finder sted alle vegne, og børn lærer i alle de sammenhænge de indgår i. Så børn lærer også i rutine situationer, de lærer når de tager overtøj på, venter på tur, leger, er nysgerrige, indgår i fællesskaber med andre børn og voksne, børn lærer forskelligt og i forskellige tempi; børn lærer ved at bruge alle deres sanser og børn lærer ved at spejle sig i såvel de voksne som i andre børn.

Hvordan kommer det til udtryk i vores praksis:

Vi arbejder med læringsmiljøer, så det er de fysiske områder der inviterer til leg. Vi indretter rummene, organiserer forskellige materialer så de giver mulighed for forskellige lege - stille lege, rollelege, konstruktionslege, og de vilde lege.

Vi introducerer lege på baggrund af pædagogiske overvejelser, vi hjælpe børnene videre, hvis de bliver uvenner eller går i stå i legen.

Vi har viden om og blik for barnets nærmeste udviklingszone.

Uanset om legen er igangsat af børnene eller af personalet, er det vores opgave at være nærværende, observerende og støttende. Vi er bevidste om hvornår vi skal være en del af legen og guide børnene, og hvornår vi skal "blande" os udenom, så børnene kan lege uforstyrret. Vi skal være rollemodeller og sætte lege i gang, som børnene selv kan bygge videre på.

Både vuggestue og børnehave benytter sig af, at dele børnene op i mindre læringsgrupper - det kan både være små sproggrupper for vores tosprogede børn, men det kan også være små legegrupper. De små læringsgrupper understøtter og skaber nysgerrighed, fordybelse og lysten til at eksperimentere, og er starten på gode relationer og det gode børnefællesskab.

Vores hverdag er sammensat af aktiviteter, af ture ud af huset, leg, måltider, at få skiftet sin ble, at blive puttet, overtøj af og på, leg på legepladsen, leg i mindre grupper, oprydning, at blive uvenner og blive gode venner igen, lære at forhandle, at invitere til en leg m.m. Alle disse elementer af hverdagen rummer uanede læringsmuligheder for det enkelte barn afhængigt af, hvor barnet er i sin udvikling og hvordan barnet trives.

Det fælles pædagogiske grundlag

Børnefællesskaber - "Al leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende, hvor alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til. I dagtilbuddenes hverdag skal der være plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og kan være aktivt deltagende, samtidig med at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioner mv. Det er det pædagogiske personales og ledelsens opgave at skabe en balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet."

Børnene skal ses med de ressourcer som de hver især har og kan bidrage til fællesskabet med, og vi har en klar holdning til at alle børn skal være en del af fællesskabet.

Hvordan kommer det til udtryk i vores praksis:

I hverdagen er vi med til at skabe det gode børnefællesskab ved fx. samlinger, og vi har fokus på at benytte en legende tilgang, der giver børnene en lyst og interesse for at deltage.

Vi er opmærksomme på at alle børn skal inkluderes, og derfor har vi en bordplan til frokost, og vi placerer børn ud fra nuværende relationer, men også i forhold til kommende relationer, og vi har fokus på trivsel og inddragelse.

I både vuggestue og børnehave er børnene både en del af et lille fællesskab, men de er også en del af det store fællesskab som rummer hele huset.

Børnene går ud og ind af fællesskaber hele tiden - hjemme, i institution, i aktiviteter og legefællesskaber, og det er en vigtig samfundskompetence. Så det er vigtigt at vi er der til at guide dem, at de øver sig, bliver livsduelige og dygtige til at mestre den kompetence.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Det fælles pædagogiske grundlag

Pædagogisk læringsmiljø - ”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger”

I hverdagen er vi er ansvarlig for at skabe pædagogiske læringsmiljøer, der fører børnene videre i deres sociale, emotionelle og kognitive udvikling, og vi skifter mellem fri leg og børneinitierede aktiviteter hvor børnene selv sætter rammen for deres leg, planlagte aktiviteter, vi bruger rutine situationer som læringsmiljøer og vi har vokseninitierede aktiviteter.

Hvordan kommer det til udtryk i vores praksis:

I vores daglige rutiner har vi fokus på udvikling af børnenes kompetencer, trivsel og læring, og vi arbejder med, at børnene føler at der er ting de kan mestre. De får opgaver - fx borddækning - eller andre opgaver som passer til det enkelte barns zone for nærmeste udvikling. Der er meget læring i de daglige hverdagsrutiner, og vi er særligt opmærksomme på de små samtaler og samspil vi har med børnene, og vi ser det som et værdifuldt læringsøjeblik.

Vi har udarbejdet en plan for hvem af de voksne der er dagens ”blæksprutte” som modtager børn og forældre, og det betyder at de øvrige personaler frisættes til at være nærværende, understøttende og til at gribe børnenes ideer.

Legetøj er tilgængeligt og i børnehøjde, og vi skaber små rum i rummet til den uforstyrrede leg. Når vi rydder op - rydder vi ikke op, men gør klar til nye lege. Ved at være opmærksomme på indretning viser vi mulighederne, som er med til at skabe rum og rammer for leg, fordybelse og læring.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Det fælles pædagogiske grundlag

Samarbejde med forældre om børns læring - “ Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring”

Forældresamarbejdet er et vigtigt element i børnenes trivsel, dannelse, udvikling og læring.

Hvordan kommer det til udtryk i vores praksis:

Når vi modtager nye børn har vi en klar procedure for hvilke informationer forældrene skal have - vi informerer om dagligdagen, vores struktur og rutiner, og om hvilke forventninger vi har til dem, men vi har også en samtale om hvad forældrene forventer sig af os og hvordan vi sammen tilrettelægger den bedste start for deres barn. Ved samtalen med forældrene spørger vi ind til kompetencer, udvikling og eventuelle udfordringer.

Vi afholder samtaler når barnet har været i vuggestue eller børnehave i 3 mdr., når vuggestuebørnene skifter fra at være Larve til at blive Myrer, og for Sommerfuglene inden de skal i Førskole. Derudover er der selvfølgelig samtaler efter behov.

Vi holder forældrearrangementer og inddrager forældrene i forældremøder, i Lucia optog, juleklip, forårskoncert, sommerfest sammen med skolen, arbejdsdage og forældrekafe.

I vores hverdag har vi fokus på at samtale med forældrene om barnets dag i vuggestue og børnehave, og vi lægger billeder på AULA som viser aktiviteter og andet som børnene er optaget af.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Howdan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Børn i udsatte positioner - ”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes”

I Solstrålen ønsker vi, at alle børn uanset kompetencer, udfordringer, social status m.m. får de bedste muligheder for trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Howdan kommer det til udtryk i vores praksis:

I hverdagen arbejder vi med de gode fortællinger, for at sikre at alle børn føler sig velkomne, og at alle har noget at bidrage med til fællesskabet. Vi møder alle børn med positive forventninger og passende udfordringer, og i både de mindre fællesskaber og i det store fællesskab i huset arbejder vi på at børn i udsatte positioner danner relationer, og har en oplevelse af, at have gode venner.

Vi er opmærksomme på at hjælpe og guide de børn som i nogle sammenhænge ikke føler sig i stand til altid at deltage i fællesskabet, og her har relationen mellem barn og personale en stor betydning. Det betyder at vi i praksis arbejder med, at der altid er en valgmulighed eller ”kattedøm som kan tages i brug i alle aktiviteter, lege og rutiner, og vi arbejder på at alle børn bliver inddraget og får glæder af de forskellige aktiviteter i hverdagen.

Vi anvender sprogvurderinger.

Forældrene involveres fra starten for at sikre et godt samarbejde.

Vi sørger for små succesfulde opgaver, og altid benævne de små mestringssejre.

Vi udarbejder handleplaner i samarbejde med forældrene.

Vi har muligheden for at inddrage PPR hvor vi i samarbejde med forældrene kan søge viden og vejledning i forhold til det bedste læringsmiljø for barnet.

Vi arbejder med at skærme børnene i rutine situationer fx garderoben, hvor børn i udsatte positioner kan have aftaler om, at gå først eller gå sidst så de ikke udsætter sig selv eller andre børn for uhensigtsmæssige påvirkninger.

Til frokost bliver alle børns navne nævnt, så alle føler de er en vigtig del af fællesskabet

Hvor det giver mening, anvender vi piktogrammer for at skabe tydelige rammer, som understøtter barnets læring visuelt.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.

Sammenhæng med børnehaveklassen - ”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dag tilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen”

Hvordan kommer det til udtryk i vores praksis:

Vi arbejder på at skabe sammenhænge for børnene fra de starter i vuggestue. Så derfor har vi fokus på overgangen fra hjemmet til vuggestue, fra vuggestuen til børnehave og fra børnehave til skole. Alle børn - de største i vuggestue og alle børnehavebørn - deltager i morgensang på skolen, og det gør at de tidligt får et kendskab til skolen.

Solstrålen deltager sammen med skolen i juleklip, vi ser teater og er med til sommerfesten, men derudover mødes skolebørn, vuggestuebørn og børnehavebørn hinanden dagligt på legepladsen.

Vi arbejder på at styrke børnenes selvhjulpenhed, robusthed og selvstændighed - at gøre dem modige, så de er klar til alt det de ikke har prøvet før - inddrage forældrene så både forældre og personale arbejder mod samme mål. Vi holder samtaler i november/december året før de skal starte i Førskole, og her aftaler vi med forældrene hvad vi arbejder med i børnehaven, og hvad de med fordel kan arbejde med derhjemme. I november/december starter Sommerfuglene med at gå i Sfo 2 formiddage om ugen, og her kan de trygt udforske Sfo'en og skolen.

Sommerfuglene øver sig i at vente på tur, sidde stille, skiftes til at vælge, til at samarbejde, forstå en fælles besked og fastholde opmærksomhed i et kort tidsrum og vigtigst at indgå i sociale relationer, men de øver sig også i at være nysgerrige og modige i forhold til nye opgaver, at det er ok at lave fejl, og at fejl kan gøre en klogere.

Vi giver børnene mulighed for at være nysgerrige på bogstaver, tal, mønstre og former, og det gør vi i praksis ved at skabe læringsmiljøer, hvor de voksne går på opdagelse sammen med børnene.

Vi aftaler besøg i 0 klasse, og besøg fra 0 klasse i SFO.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Inddragelse af lokalsamfundet - “Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Trekronerskolen og Solstrålen er en del af Liv, By og Skole og dennes bestyrelse, og bestyrelsen arbejder på en bred front i forhold til at inddrage lokalsamfundet i skole og dagtilbud, men de arbejder også for at styrke lokalsamfundet generelt.

Vi vil gerne være med til at give børnene en oplevelse af hvad vores lokalsamfund kan.

Hvordan kommer det til udtryk i vores praksis:

Vi har sammen med skolen og de lokale spejdere bruger vi Spejdergrunden, og Spejdergrunden bliver også brugt til fødselsdage m.m.

Vi samarbejder med de lokale dagplejere, og fungerer som gæstedagleje for dem når der er brug for dette. Vi er ofte på gå- eller cykelture rundt i eller omkring Trekroner. Vi benytter os ofte en lille skov overfor skolen.

Vi har fælles legeplads sammen med skolen, og vi gør brug af de omkringliggende fodboldbaner til leg og bevægelse.

Vi gør brug af landsbycentrets hal til motorisk leg og udfoldelse.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Et godt børnemiljø - ”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed”

Det fysiske børnemiljø:

Vi har fokus på at indrette små rum i huset, da det er med til at skabe leg og aktiviteter i mindre grupper. Vi er observerende, og vi reflekterer og evaluerer på Husmøder og personalemøder om der er behov for udvikling og forstyrrelser for at bibringe læringsmiljøerne noget nyt. Forstyrrelser kan være nye materialer, en anden rollefordeling i legen eller samtaler m.m.

Vi er opmærksomme på støjniveauet i både vuggestue og børnehave, og vi har fokus på at skabe et generelt lavt støjniveau i hele huset. Vi arbejder på at indrette huset med støjreducerende materialer som tæpper, kurve/kasser til legetøj der ikke larmer m.m.

Vi taler med børnene om at bruge ”inde stemmer”

Vi er opmærksomme på, at de vilde lege kan foregå i pudrummet, i hallen eller på legepladsen.

Børnene er med til at rydde op efter sig selv når de er færdige med at bruge legetøjet, og dette betyder, at vores læringsmiljøer indbyder til leg gennem hele dagen.

Det psykiske børnemiljø:

Vi arbejder med og taler med børnene om den gode tone og hvordan man taler respektfuldt til hinanden.

Vi støtter børnene i at danne venskaber. At have venner betyder meget for børnemiljøet, og giver børnene en oplevelse af, at være en del af et meningsfuldt børnefællesskab.

Vi anerkender børnenes oplevelser, og vi tager det de siger og føler seriøst. Vi lytter og er interesserede i hvad situationen handler om, og vi er undersøgende på om det har tråde ud i børnegruppen.

Som voksne er vi nærværende, imødekommende, lyttende og deltagende og vi guider børnene der hvor vi kan.

Vi siger goddag og farvel til børn og forældre og til hinanden.

Vi arbejder i mindre grupper hvor der skabes nærvær, ro og mulighed for at danne gode relationer.

Til frokost har vi faste pladser, og vi overvejer hvem der skal sidde sammen i forhold til relationer og børnenes ønsker.

Det æstetiske børnemiljø:

Vi har fokus på at æstetisk børnemiljø, som er indbydende og inspirerende til leg og aktiviteter.

Vi er opmærksomme på, at der kun er ophæng i huset som er relevant for det tema vi arbejder med, for årstiden og for det aktuelle læringsmiljø.

Vi tilbyder løbende nye materialer, men vi kan også fjerne ting, alt efter hvad vi kommer frem til efter evaluering.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Solstrålen har vi fokus på, at det enkelte barn bliver den bedste udgave af sig selv, og ser sig selv som en betydningsfuld del af fællesskabet.

I Solstrålen kan aktiviteter, indretning og læringsmiljøer forandres og tilpasse børnegruppens behov og udvikling, og det er altid med udgangspunkt i børnene, og det de fortæller os - verbalt og nonverbalt - og gennem deres lege.

Vi møder alle børne i øjenhøjde, og vi har fokus på at fortælle dem hvad de gerne må i stedet for det, som de ikke må. Relationerne mellem barn/barn - barn/voksen - voksen/voksen kendetegnes ved åbenhed, nysgerrighed, anerkendelse, positive forventninger og de gode fortællinger.

Vi anerkender børnenes følelser, og vi hjælper dem med redskaber til, at reagere på bedst mulige måde i de forskellige situationer.

I hverdagen arbejder vi både med det enkelte barn, men vi er også orienteret mod fællesskabet, for derigennem at skabe en så alsidig personlig udvikling som muligt.

Hvordan kommer det til udtryk i vores praksis:

Ved valg af aktiviteter og temaer arbejder vi ud fra børnenes spor, og vi inddrager dem i processen, men andre gange er aktiviteter og temaer vokseninitieret.

Vi har fokus på, at hvert enkelt barn oplever succes, og her arbejder vi ud fra zonen for nærmeste udvikling, er opmærksomme på deres styrker og interesser. Samtidig er vi opmærksomme på, at alle børn bliver set og hørt i fællesskabet.

Vi møder børnene med nærvær og omsorg, og sørger for at skabe en tryk base i både vuggestue og børnehave.

Vi etablerer mindre grupper på tværs.

Vi støtter børnene i deres personlige udvikling ved at understøtte deres mod til at prøve noget nyt, deres nysgerrighed, selvhjulpenhed og selvværd, og de gør det bedste de kan.

Vi er opmærksomme på at hjælpe børnene med at gå ud af en konflikt, hvor de er set, hørt og forsøgt forstået.

I vores pædagogiske praksis arbejder vi med en sproglig bevidsthed, som betyder, at vi har fokus på turtagning og "give me five". Her udforsker vi sammen med børnene sprogets muligheder og begrænsninger.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Solstrålen har vi et særligt fokus på empati, respektfuldhed og den gode tone, og alle børn skal opleve at blive mødt ligeværdigt i børnefællesskabet, for at trives, udvikle sig og skabe grobund for læring.

Vi skaber læringsmiljøer, hvor alle børn kan være aktivt deltagende efter alder og kompetencer, og vi skaber rammerne for et fællesskab hvor der er nærvær og omsorg for den enkelte men også for hele gruppen.

Hvordan kommer det til udtryk i vores praksis:

Alle børn hører til i en gruppe, og vi er opmærksomme på, at de børn som ikke er til stede bliver nævnt ved fx. samling eller frokost. Vi gør det for, at sikre relationerne og for at barnets sociale status vedligeholdes.

Vi lytter til hinanden og lærer børnene at sætte ord på oplevelser og følelser.

Vi passer på hinanden, har omsorg for hinanden og vi hjælper hinanden, og vi er vigtige rollemodeller.

Vi har fokus på turtagning og på at give plads til hinanden.

I hverdagens praksis arbejder vi med impuls kontrol og behovsudsættelse både i samlings, aktiviteter og ved måltider.

Vi støtter børnene i at indgå i sociale relationer, så alle har nogen at lege med.

Vi er opmærksomme på at tale med børnene om, at der kan være forskellige perspektiver og synspunkter for derved at opnå en forståelse for andre og en forståelse for at verden kan opleves på forskellige måder.

Vi har børn fra forskellige kulturer, hvilket automatisk giver et naturligt indblik i kulturelle forskelle, ligheder, traditioner og udtryksformer

På Husmøder taler vi om hvilke sociale relationer det enkelte barn har til andre børn og til gruppen som helhed, vi observerer både de positive og negative relationer og legekonstellationer for derigennem at udfordre børnene i nye sociale sammenhænge.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Solstrålen arbejder vi blandt andet med den gode tone, med positiv kommunikation, at sætte ord på handlinger, følelser og situationer.

Vi gør vi os hele tiden umage med at være tydelige sproglige rollemodeller som skaber sammenhæng mellem den verbale og den nonverbale kommunikation, og vi bruger sproget aktivt så børnene får mulighed for at få et mangfoldigt ordforråd.

Hvordan kommer det til udtryk i vores praksis:

Vi sætter ord på hvad vi laver - både i vuggestuen og i børnehaven - så børnene hører en bred vifte af ord. .

Vi læser bøger og arbejder med dialogisk læring, hvor der efterfølgende og undervejs er dialog med børnene, og vi skaber en fælles nysgerrighed som fører frem til en fælles dialog.

Vi printer billeder ud fra hverdagssituationer og hænger dem op i huset, så børnene kan snakke med deres forældre om hvad de lavet af aktiviteter. Derudover har vi en infokærm i

garderoben hvor der kører billeder på af hverdagssituationer, kærlige øjeblikke og sjove minder.

Ved samlinger, måltider m.m. målretter vi dialogen, så alle børn får mulighed for at deltage. Vi øver at række hånden op, vente på tur, lytte til andre og være modige i at stå frem og sige noget til samling, at synge til forårskoncerten og være den der går forrest i en sangleg i hallen.

Omkring 3-årsalderen udfører vi sprogtest på hvert enkelt barn. Her får vi et øjebliksbillede af barnets sproglige udvikling. Vurderer vi, at der er udfordringer, taler vi med forældrene om det og inddrager PPR ved behov.

Vi har børn med ”dansk som andet sprog”, og her har vi ekstra fokus på deres sproglige udvikling.

I vuggestuen bruger vi bl.a. babytegn til at understøtte dialogen barn-barn og barn/voksen imellem.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Solstrålen er hverdagen også præget af fysisk aktivitet. At bruge sin krop, sanser og bevægelse er vigtige elementer i et godt og sundt børnemiljø.

Vi har fokus på at børns deltagelse og selvhjulpenhed, og vi skaber læringsmiljøer, hvor børnene kan øve sig og afprøve deres færdigheder, så der på sigt skabes ny læring.

Vi ved fra forskningen, at motoriske færdigheder hænger sammen med sprogtilegnelse og børns udvikling generelt, hvilket gør at vi er opmærksomme på børnenes motoriske kompetencer.

Hvordan kommer det til udtryk i vores praksis:

Vi bruger vores egen legeplads, skolens legeplads og Spejdergrunden til fysiske aktiviteter, leg og bevægelse.

Både i vuggestuen og i børnehaven har vi fokus på zonen for nærmeste udvikling, så vi motiverer og støtter børnene i at opnå nye motoriske kompetencer.

I vuggestuen styrkes motorikken ved, at børnene med hjælp kravler op på stolen, op på puslebordet og i krybben.

Vi er opmærksomme på, at alle sanser bliver stimuleret, så vi opfordrer børnene til at gynge, snurre rundt, hoppe, løbe, men også smage, føle og lytte.

Vi har fokus på, at børnene har aktiviteter hvor pulsen kommer op, men også aktiviteter hvor børnene sidder stille og fordyber sig.

Både vuggestue og børnehave bruger hallen minimum en gang om ugen til sanglege, boldspil, motorikbane, kravle i ribber, afslapning og gyngende i hængekøje og fælleslege m.m.

Vi har motionsdag sammen med skolen.

I sommerhalvåret får børnene lov til at gå med bare tæer i sandkassen og på græsset, og det udvikler deres balance på en ny måde.

Vi er opmærksomme på børnenes finmotorik, og tilbyder kreative værksteder med perler, tegne, male, klippe m.m.

Vi har fokus på sundhed og hygiejne, og vi har faste rutiner for håndvask og toiletbesøg.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Natur, udeliv og science rummer mange muligheder for at eksperimentere, gå på opdagelse, være nysgerrige og stille spørgsmål. Vi har fokus på at lære børnene at omgås naturen med respekt, være tryk i naturen og bruge den til motoriske aktiviteter. Vi taler med børnene om bæredygtighed, om genbrug og om at bevare den natur vi har.

Vi har fokus på de fire elementer, jord, vand, ild og luft.

Hvordan kommer det til udtryk i vores praksis:

Når vi er i naturen, er ingen spørgsmål for store eller for små. Vi undersøger dyr, insekter, vejret, planterne og årstiden. Vi bruger internettet og film på Ipad for at undersøge hvordan fx. en ulv huler, forskellige edderkopper og hvilke fugle der om vinteren besøger legepladsen for at spise de foderkugler vi har lavet, vi fryser vand til is og kigger på hvordan isen smelter m.m.

Vi inddrager børnene i Spejdergrundens køkkenhave, og har tema fra jord til bord, og vi spiser vores egne grøntsager og bær.

Vi anvender forskellige materialer fra naturen til kreative aktiviteter bl.a. blade, grene, sten m.m.

Vuggestuen bruger ladcyklerne til at tage på tur ud i det blå, se på marker, maskiner og følge med i fx. høstarbejdet rundt om i Trekroner.

Både vuggestue og børnehave går på ture, hvor vi sammen med børnene undersøger hvad der gemmer sig i læbæltet, på sportspladsen, i plantekasserne og i grøntsagsbedene på Spejdergrunden.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Solstrålen får børnene kendskab til traditioner og højtider, og vi synger de sange og sanglege der hører til de forskellige højtider og årstider.

Vi etablerer læringsmiljøer hvor børnene kan eksperimentere med forskellige materialer.

Vi arbejder på at skabe en kultur i huset, hvor børnene er rummelige over for hinandens forskelligheder, kulturelle baggrunde og traditioner.

Hvordan kommer det til udtryk i vores praksis:

Vi synger, læse højt, bruger dialogisk læsning som en del af hverdagens praksis.

Vi fortæller historier, eventyr og bruger dukketeater.

Vi er opmærksomme på hvordan vi bruger udsmykning og indretning i et æstetisk læringsmiljø.

Vi har forskellige årlige traditioner som fx. fastelavn, sommerfest, påske, julefrokost, Lucia og vi går sammen med skolen til juleafslutning i kirken, og herigennem får børnene kendskab til de historiske og kulturelle aspekter.

I forbindelse med traditioner har vi små projekter og emner fx. fastelavn, gækkebreve til påske og juleklip, og her får børnene mulighed for at bruge forskellige materialer.

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringsskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

Evaluering er en dynamisk proces vi aldrig helt bliver færdige med, og det er en proces som er i konstant udvikling.

I vores evaluering bruger vi input fra børnene, fra forældrene, fra hinanden og fra andre samarbejdspartnere, til at udvikle vores læringsmiljøer.

Hvordan kommer det til udtryk i vores praksis:

Vi har Husmøder en gang om ugen, og her drøftes børnenes trivsel og udvikling holdt op mod vores pædagogiske læringsmiljøer, og eventuelle handleplaner.

Vi følger op på efterfølgende Husmøder, på personalemøder og pædagogiske dage m.m.

Vi nedskriver data og erfaringer i børnenes klasselog.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

I Solstrålen har vi skabt en evalueringskultur, som udvikler sig løbende, og vi bruger evaluering som en aktiv del af vores hverdagspraksis. Vi indsamler data til dokumentation og evaluering af vores læringsmiljøer, vores læreplan og vores pædagogik.

Set fra et børneperspektiv bruger vi samlinger hvor børnenes stemme høres, vi kigger på brugen af læringsmiljøer, vi ser på hvilke sociale relationer der dannes og på lege og aktiviteter.

Set fra et forældreperspektiv bruger vi hverdagsdialogen omkring barnet og vi bruger forældremøder, forældresamtaler, trivelsamtaler, og vi bruger skolebestyrelsen.

Vi bruger samarbejdspartner fra PPR - logopæd, psykolog, sundhedsplejerske og socialrådgiver m.m., vi bruger netværksmøder og arbejds-møder.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC